

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ 20 ” _____ 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія професійної самореалізації

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки **всі напрями підготовки**

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність **всі спеціальності**

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення **всі інститути**

(назва інституту, факультету, відділення)

2014 – 2015 навчальний рік

Робоча програма Психологія професійної самореалізації
для студентів всіх напрямів підготовки

Розробник: Столярчук Олеся Анатоліївна, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та
педагогічної психології

Протокол від «29» грудня 2014 року № 5

Завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

 (О.П. Сергєєнкова)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини Н.А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Психологія професійної самореалізації» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою загальної, вікової та педагогічної психології на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Психологія професійної самореалізації», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів. Навчальна дисципліна «Психологія професійної самореалізації» є складовою частиною дисциплін вибіркового блоку.

Мета курсу – формування у студентів сучасного уявлення про професіоналізм, динаміку професійної самореалізації особистості та вміння на практиці застосовувати рекомендації сучасної психології професійної діяльності та професійної кар'єри, сприяти на цій основі виробленню психологічної готовності до кваліфікованої фахової діяльності.

Завдання курсу:

- формування уявлень про психологію професій як про актуальну прикладну наукову галузь;
- інтеграція та систематизація знань про професійне самовизначення та самореалізацію особистості впродовж її життя;
- опанування знань про психологію суб'єкта фахової діяльності та успішну побудову ним професійної кар'єри;
- сприяння професійному самовизначенню та набуттю студентами професійної ідентичності через усвідомлення психологічних особливостей фахової діяльності та передумов її опанування.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на **засвоєнні знань** із таких питань:

- методологічна база й особливості проблематики курсу;
- інтегративний характер курсу як наслідок міждисциплінарних підходів;
- психологічні характеристики особистості як суб'єкта професійної діяльності;
- стадії професійного становлення людини, їх психологічні особливості;
- психологічні аспекти побудови професійної кар'єри;
- типові психологічні проблеми професійної самореалізації особистості.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання завдань самостійної роботи.

Під час семінарських занять, самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

- використовувати теоретичні знання та практичні навички із психології професійної самореалізації для аналізу й діагностики сформованості власних професійно спрямованих якостей;
- формувати здатність адаптації до нових ситуацій в професійному житті, до зміни наукового та науково-виробничого профілю своєї професійної діяльності, переоцінці накопиченого досвіду;
- сформувати уявлення про місце людини в процесі професійної комунікації, а також про власну професійну позицію;
- здійснювати психологічний аналіз ефективності професійної самореалізації особистості;
- практично застосовувати рекомендації сучасної психологічної науки щодо підвищення ефективності професійного самовизначення і самореалізації

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 72 год., із них 16 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 4 год. – індивідуальна робота, 36 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль.

Вивчення навчальної дисципліни «Психологія професійної самореалізації» завершується складанням заліку.

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 2	Всі галузі знань	Вибіркова	
	Всі напрями підготовки		
Модулів – 2		Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		3-й	
Загальна кількість годин – 72		Семестр	
		6-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2, самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	16 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		0/12 год.	год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		36 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		8 год.	
		Вид контролю:	
залік			

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ									
1	Психологія професій як наукова галузь. Психологічні характеристики особистості як суб'єкта професійної діяльності		4	2		2			
2	Стадії професійного становлення людини		4	4				9	
3	Психологія адаптації початківця до професійної діяльності		2			2			
4	Психологія фахової кар'єри		6	4		2			
5	Професійний саморозвиток особистості		4			2		9	2
	<i>Разом</i>		20	10		8	2	18	2
Змістовий модуль II. ТИПОВІ ПРОБЛЕМИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ									
6	Кризи професійного розвитку особистості		4	2		2			
7	Професійні деструкції та деформації		2	2				9	
8	Професійне вигорання особистості		2	2					
9	Професійне самовизначення незайнятого населення		4			2		9	2
		28	12	6		4	2	18	2
	<i>Разом за навчальним планом</i>	72	32	16		12	4	36	4

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Лекція 1. Психологія професійної діяльності як наукова галузь (2 год.)

Психологія професійної діяльності як наукова галузь, її об'єкт, предмет і основні категорії. Поняття професії та самореалізації особистості у професійній сфері. Психологічні характеристики особистості як суб'єкта професійної діяльності. Професіоналізм: акмеологічний підхід. Індивідуальний стиль фахової діяльності особистості, чинники та вияви. Поняття професійної позиції суб'єкта, її чинники та функції.

Основні поняття теми: професійна діяльність, психологія професій, професія, професійна самореалізація, фахівець, суб'єкт професійної діяльності, професіоналізм, професіоналізм особистості, професіоналізм діяльності, індивідуальний стиль фахової діяльності, професійна позиція особистості.

Семінар 1. Індивідуальний стиль професійної діяльності особистості

Лекція 2-3. Стадії професійного становлення людини (4 год.)

Поняття про професійне становлення особистості. Суперечності як внутрішні детермінанти професійного становлення людини. Моделі та сценарії професійного становлення. Взаємодія індивідуального, особистісного та професійного розвитку людини. Стадії професійного становлення людини та їх зміст.

Основні поняття теми: професійне становлення, професійний розвиток, адаптивна модель професійного розвитку, прогресивна модель професійного розвитку, плавний, прискорений і стрибкоподібний сценарії професійного становлення, стадія оптації, стадія професійної підготовки, стадія професійної адаптації, стадія професіоналізації, стадія професійної майстерності.

Семінар 2. Психологія адаптації початківця до професійної діяльності

Лекція 4-5. Психологія фахової кар'єри (4 год.)

Професійна самореалізація особистості як аспект життєвого успіху. Поняття професійної кар'єри, її функції та типи. Вікові особливості планування кар'єри суб'єктом праці. Типові етапи кар'єрного розвитку

особистості. Принципи та загальні технологічні аспекти побудови фахової кар'єри.

Основні поняття теми: професійна самореалізація, фахова кар'єра, планування професійної кар'єри, кар'єрне просування, горизонтальний, вертикальний та діагональний типи кар'єри, конструктивне та деструктивне кар'єрне просування.

Семінар 3. Типові проблеми побудови особистістю професійної кар'єри

Семінар 4. Професійний саморозвиток особистості

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ТИПОВІ ПРОБЛЕМИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Лекція 6. Кризи професійного розвитку особистості (2 год.)

Поняття про кризи професійного розвитку, їх функції та динаміка. Проблема релевантності переживання криз професійного розвитку. Поняття про нормативні та ненормативні кризи фахового розвитку. Стратегії переживання особистістю криз професійного розвитку. Характеристика типових криз професійного розвитку особистості. Наслідки переживання суб'єктом праці криз професійного розвитку.

Основні поняття теми: криза професійного розвитку, докритична, критична та посткритична фази, нормативна та ненормативна кризи фахового розвитку, конструктивна, індиферентна та деструктивна стратегії переживання кризи професійного розвитку, криза професійних експектацій, криза професійного зростання, криза фахової кар'єри, криза професійної самоактуалізації, криза втрати професійної діяльності.

Семінар 5. Психологія розвитку резервних можливостей суб'єкта праці

Лекція 7. Професійні деструкції та деформації (2 год.)

Вплив професійної діяльності на особистість фахівця: позитивні та негативні наслідки. Поняття професійних деструкцій, їх детермінація та вияви. Професійні деформації, їх рівні. Поняття професійної акцентуації та стагнації. Шляхи професійної реабілітації фахівця.

Основні поняття теми: професійна деструкція, професійна деформація, загальнофахова деформація, спеціальна професійна деформація, професійно-типологічна деформація, індивідуалізована фахова деформація, професійна акцентуація, професійна стагнація.

Лекція 8. Професійне вигорання особистості (2 год.)

Поняття професійного вигорання особистості, його психологічні та поведінкові ознаки. Чинники професійного вигорання та характеристики схильних до нього фахівців. Динаміка професійного вигорання та його наслідки для організму та психіки особистості. Профілактика та корекція професійного вигорання суб'єкта праці.

Основні поняття теми: професійне вигорання, емоційна виснаженість, дегуманізація, деперсоналізація, професійний цинізм, гіпервідповідальність, перфекціонізм.

Семінар 6. Професійне самовизначення незайнятого населення

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Психологія професійної самореалізації»

Разом: 72 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год., індивідуальна робота – 4 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 36 год. Залік. Коефіцієнт – 1,4.

Модулі	Змістовий модуль I Змістовий модуль II	Змістовий модуль II
Назва модуля	Психологічні аспекти професійної самореалізації особистості	Типові проблеми самореалізації особистості у професійній діяльності
Кіль-сть балів за модуль	84 бали	60 балів
Теми лекцій	1. Психологія професійної діяльності як наукова галузь – 1 бал. 2-3. Стадії професійного становлення людини – 2 бали. 4-5. Психологія фахової кар'єри – 2 бали.	6. Кризи професійного розвитку особистості – 1 бал. 7. Професійні деструкції та деформації – 1 бал. 8. Професійне вигорання особистості – 1 бал
Теми семінарів	1. Індивідуальний стиль професійної діяльності особистості - 11 балів. 2. Психологія адаптації початківця до професійної діяльності – 11 балів. 3. Типові проблеми побудови особистістю професійної кар'єри – 11 балів. 4. Професійний саморозвиток особистості – 11 балів.	5. Психологія розвитку резервних можливостей суб'єкта праці – 11 балів. 6. Професійне самовизначення незайнятого населення – 11 балів.
Самостійна робота	Аналіз власного професійного самовизначення – 5 балів. План саморозвитку – 5 балів.	Асоціативне гроно – 5 балів. Методичні рекомендації – 5 балів.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 – 25 балів	Модульна контрольна робота 2 – 25 балів
Підсумковий контроль	Залік	

У. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль І ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Семінар 1.

Тема: Індивідуальний стиль професійної діяльності особистості (2 год.)

План:

1. Поняття індивідуального стилю професійної діяльності, його функції.
2. Структура індивідуального стилю професійної діяльності особистості.
3. Види та чинники формування індивідуального стилю професійної діяльності.
4. Взаємозв'язок професіоналізму та індивідуального стилю професійної діяльності особистості.

Рекомендована література:

1. Деркач А.А. Акмеологические основы развития профессионала / А.А. Деркач. – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭКС», 2004. – 752 с.
2. Індивідуальний стиль діяльності та професійна придатність. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.com/1663111637275/psihologiya/individualniy Stil diyalnosti profesiyana pridatnist>.
3. Маркова А. К. Психология профессионализма. – М.: Знание, 1996. – 308 с.
4. Малхазов О.Р. Психология праці. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://b-ko.com/book_36_glava_76_2.15.2._%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B0_%D1%81%D1%82%C3%90.html.
5. Митина Л.М. Психология труда и профессионального развития учителя: Учеб. пособие для студ. выс. пед. учеб. заведений / Л.М. Митина. – М.: Издат. Центр «Академия», 2004. – 320 с.
6. Процес формування індивідуального стилю трудової діяльності. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studme.com.ua/120908105307/psihologiya/protsess formirovaniya individualnogo stilya trudovoy deyatelnosti.htm>
7. Толочек В.А. Современная психология труда: уч. пособ. / В.А. Толочек. – [2-е изд.]. – СПб.: Питер, 2008. – 432 с.

Семінар 2.

Тема: Психологія адаптації початківця до професійної діяльності (2 год.)

План:

1. Поняття професійної адаптації та виробничої дезадаптації.
2. Динаміка професійної адаптації початківця.

3. Умови та чинники успішної професійної адаптації молодого спеціаліста.
4. Рівні та критерії оцінки ефективності професійної адаптації фахівця.

Рекомендована література:

1. Баклицький І.О. Психологія праці: підручник / І.О. Баклицький. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15130616/psihologiya/psihologichni_pitannya_trudovoyi_adaptatsiyi_stabilizatsiyi_robochih_kadriv#861.
2. Панченко Л.Л. Адаптация к профессиональной деятельности: учеб. пособ. / Л.Л. Панченко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://window.edu.ru/resource/706/61706/files/psihology022.pdf>.
3. Пов'якель Н.І. Практична психологія професійної адаптації/дезадаптації: навч. посіб. для студ. ВНЗ / Н. І. Пов'якель, А. Ф. Федоренко // Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, Ін-т соціол., психології та упр., Каф. соц. психології та психотерапії. – 2-ге вид., уточн. і доповн. – К., 2012. – 325 с.
4. Професійна адаптація випускника ВНЗ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://damar.ucoz.ru/publ/20-1-0-198>.
5. Слостенин В.А. Профессиональная адаптация личности / В.А. Слостенин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uchebniki.ws/157806155549/psihologiya/professionalnaya_adaptatsiya_lic_hnosti.
6. Толочек В.А. Современная психология труда: уч. пособ. / В.А. Толочек. – [2-е изд.]. – СПб.: Питер, 2008. – 432 с.
7. Чайкина Н.А. Теоретический обзор по проблеме профессиональной адаптации. – Полтава, 1988. – 56 с.

Семінар 3.

Тема: Типові проблеми побудови особистістю професійної кар'єри (2 год.)

План:

1. Ознаки і причини неефективної професійної презентації.
2. Проблеми формування професійної ідентичності фахівця.
3. Типові ілюзії та «капкани» кар'єрного просування.
4. Ознаки проблем кар'єрного зростання.

Рекомендована література:

1. Долгих Л. Кар'єрні домагання як суб'єктивний механізм професійної самореалізації / Л. Долгих // Соціальна психологія. – 2005. – №2 – С. 64-71.
2. Зеер Э.Ф. Психология профессий: учеб. пособ. для студентов вузов / Э.Ф. Зеер. – 4-е изд. перераб., доп. – М.: Академический Проект; Фонд «Мир», 2006. – 336 с.
3. Карамушка Т.В. Професійна кар'єра особистості: сутність та чинники успішного здійснення / Т. В. Карамушка // Актуальні проблеми психології: зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. – Т. 1: Організаційна психологія. Соціальна психологія.

- Економічна психологія / за ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки. – К.: А.С.К., 2012. – Вип. 34. – С. 28-38.
4. Карьерные ловушки и иллюзии: немного практики. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.elitarium.ru/2007/03/13/karernye_lovushki_i_illuzii_praktika.html.
5. Пряжников Н.С. Психологический смысл труда: учеб. пособ. / Н.С. Пряжников. – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2010. – с. 354-377.
6. Шнейдер Л. Б. Профессиональная идентичность: Монография – М.: МОСУ, 2001 г. 272 с. [<http://psychlib.ru/mgppu/sh1/SH1-003-.HTM>].

Семинар 4.

Професійний саморозвиток особистості (2 год.)

1. Поняття професійного саморозвитку, його функції та складові компоненти.
2. Зміст зовнішніх та внутрішніх чинників професійного саморозвитку.
3. Характеристика напрямів фахового саморозвитку.
4. Умови та ресурси ефективного професійного саморозвитку особистості.

Рекомендована література:

1. Деркач А.А. Акмеологические основы развития профессионала / А.А. Деркач. – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2004. – 752 с.
2. Л.Д. Гительман. Профессиональное развитие: Условия совершенствования. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.botexpert.com.ua/MonthTheme1/MonthTheme1_316.html?
3. Иванова Е.М. Психология профессиональной деятельности / Е.М. Иванова. – М.: ПЕР СЕ, 2006. – 384 с.
4. Профессиональное саморазвитие. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.nelevex.com/2012/05/22/professionalnoe-samorazvitie/>
5. Профессиональное саморазвитие: условия и направления. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://builduptoday.com/career/152-professionalnoe-samorazvitie.html>
6. Пряжников Н.С. Психологический смысл труда: учеб. пособ. / Н.С. Пряжников. – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2010. – с. 354-377.
7. Толочек В.А. Современная психология труда: уч. пособ. / В.А. Толочек. – [2-е изд.]. – СПб.: Питер, 2008. – 432 с.
8. Умови вдосконалення і професійного саморозвитку менеджера. – [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://toplutsk.com/articles-article_375.html

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ТИПОВІ ПРОБЛЕМИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Семінар 5.

Тема: Психологія розвитку резервних можливостей суб'єкта праці (2 год.)

План:

1. Професійна придатність та її підтримання фахівцем.
2. Поняття професійних ресурсів фахівця та їх ефективне використання.
3. Оптимізація індивідуального стилю професійної діяльності.
4. Розвиток креативних здібностей суб'єкта професійної діяльності.

Рекомендована література:

1. Баклицький І.О. Психологія праці: підручник / І.О. Баклицький. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/18000102/psihologiya/psihologichni_aspekti_formuvann_ua_rozvitku_korektsiyi_rezervnih_mozhливостей_pratsivnika#723.
2. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. – М.: Междунар. гуманит. фонд «Знание», 1996. – 308 с.
3. Пряжников Н.С. Психологический смысл труда: учеб. пособ. / Н.С. Пряжников. – М.: Издательство Московского психолого-социального института: Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2010. – с. 183-187.
4. Толочек В.А. Современная психология труда: уч. пособ. / В.А. Толочек. – [2-е изд.]. – СПб.: Питер, 2008. – 432 с.
5. Трофімов Ю.Л. Психологія: підручник / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та інш. – 2-ге вид., стереотип. – К: Либідь, 2000. – С.
6. Щербатых Ю.В. Психология успеха: популярная энциклопедия / Ю.В. Щербатых. – М.: Эксмо, 2004. – 560 с.

Семінар 6.

Тема: Професійне самовизначення незайнятого населення (2 год.)

План:

1. Типові емоційні та поведінкові реакції безробітної особистості.
2. Типологія професійно незайнятих людей.
3. Гендерні особливості професійної самореалізації особистості в ситуації безробіття.
4. Психологічний супровід безробітної особистості.

Рекомендована література:

1. Иванова Е.М. Психология профессиональной деятельности / Е.М. Иванова. – М.: ПЕР СЕ, 2006. – 384 с.
2. Плюснин Ю.М. Социальная психология безработного / Ю.М. Плюснин, Г.С. Пошевнёв. – Новосибирск: ЦСА, 1997 – 84 с.
3. Психологічне консультування безробітних: метод. посіб. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://profi.org.ua/cz/1.pdf>.

4. Психологічні особливості професійного самовизначення безробітної молоді в процесі профпереорієнтації. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prof.osvita.org.ua/uk/methods/articles/6.html>.
5. Психологічні чинники професійної самореалізації особистості в ситуації безробіття: гендерний аспект. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=0CEUQFjAE&url=http%3A%2F%2Fwww.dcz.gov.ua%2Ffile%2Flink%2F32629%2Ffile&ei=nu7OUqPYGoXE4gSIkoHYAg&usg=AFQjCNEQIBN2KQzm-CriaVB6T-Q1G-IwFw>.
6. Психологія особистості безробітного: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 25 трав. 2007 р.) / М-во освіти і науки, Ін-т підготовки кадрів державної служби зайнятості України, [відп. ред. Киричук О. В.]. – К.: Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України, 2007. – 327 с.
7. Толочек В.А. Современная психология труда: уч. пособ. / В.А. Толочек. – [2-е изд.]. – СПб.: Питер, 2008. – 432 с.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Тема 2. Стадії професійного становлення особистості – 9 год.

Проаналізувати історію власного професійного самовизначення за критеріями чинників, суб'єктів впливу, формування професійних намірів і планів та успішності їх втілення – 5 балів.

Тема 5. Професійний саморозвиток особистості – 9 год.

Розробити основні напрями власного професійного саморозвитку та ресурси їх втілення – 5 балів.

Змістовий модуль II ТИПОВІ ПРОБЛЕМИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 7. Професійні деструкції та деформації – 9 год.

Створити асоціативне гроно за темою – 5 балів.

Тема 9. Професійне самовизначення незайнятого населення – 9 год.

Укласти картограму проблеми безробіття особистості – 5 балів.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання
Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Тема 2. Стадії професійного становлення особистості – 9 год.	Семінар, модульний контроль, залік	5	До семінару 3
Тема 5. Психологічний саморозвиток особистості – 9 год.	Семінар, модульний контроль, залік	5	До семінару 4
Змістовий модуль II. ТИПОВІ ПРОБЛЕМИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ			
Тема 7. Професійні деструкції та деформації – 9 год.	Семінар, модульний контроль, залік	5	До семінару 5
Тема 9. Професійне самовизначення незайнятого населення – 9 год.	Семінар, модульний контроль, залік	5	До семінару 6
<i>Разом: 36 год.</i>		<i>Разом: 20 балів</i>	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Психологія професійної самореалізації» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій	8
2	Семінарські заняття	66
3	Самостійна робота	20
3	Модульні контрольні роботи	50
4	Загальна максимальна кількість поточних балів	144
5	Коефіцієнт	1,4
Підсумковий рейтинговий бал		100

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Психологія професійної самореалізації» застосовуються такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік;
- **методи письмового контролю:** письмове тестування, модульна контрольна робота;
- **методи самоконтролю:** самооцінка, самоаналіз.

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	E, D
75 – 89	«добре»	C, B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 7.3.

Таблиця 7.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень магістрів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студенту, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студенту, який не опанував базовий зміст навчальної дисципліни і потребує її повторного вивчення.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція, семінар, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи, виконання практичних завдань.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів з друкованими та електронними інформаційними носіями.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

Викладання навчальної дисципліни «Психологія професійної самореалізації» відбувається на основі таких складових методичного забезпечення:

- друковані джерела, що відображають зміст науки (підручники, посібники, монографії, публікації у фахових виданнях);
- Інтернет-джерела, що відображають зміст науки,
- контрольні тести та практичні завдання (психологічні задачі).

Х. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Предмет психології професійного самоздійснення як наукової галузі, її завдання.
2. Поняття професії та самоздійснення особистості у професійній сфері.
3. Психологічні характеристики особистості як суб'єкта професійної діяльності.
4. Професіоналізм, його структура та чинники формування.
5. Індивідуальний стиль фахової діяльності особистості, чинники та вияви.
6. Поняття професійної позиції суб'єкта, її чинники та функції.
7. Поняття професійної самосвідомості фахівця, її функції та структура.
8. Поняття про професійне становлення особистості, його моделі та сценарії.
9. Стадії професійного становлення людини та їх зміст.
10. Чинники та мотивація професійного вибору молоді.
11. Умови та чинники успішної професійної адаптації молодого спеціаліста.
12. Ознаки і причини неефективної професійної презентації.
13. Поняття професійної кар'єри, її функції та типи.
14. Вікові особливості планування кар'єри суб'єктом праці.
15. Типові етапи кар'єрного розвитку особистості.
16. Принципи та загальні технологічні аспекти побудови фахової кар'єри.
17. Типові проблеми кар'єрного зростання.
18. Професійна придатність та її підтримання фахівцем.
19. Поняття професійних ресурсів фахівця та їх ефективне використання.
20. Поняття професійного саморозвитку, його функції та чинники.
21. Поняття про кризи професійного розвитку, їх види, функції та динаміка.
22. Стратегії переживання особистістю криз професійного розвитку.
23. Характеристика типових криз професійного розвитку особистості.
24. Наслідки переживання суб'єктом праці криз професійного розвитку.
25. Вплив професійної діяльності на особистість фахівця: позитивні та негативні наслідки.
26. Поняття професійних деструкцій, їх детермінація та вияви.
27. Професійні деформації, їх рівні.
28. Поняття професійної акцентуації та стагнації.
29. Шляхи професійної реабілітації фахівця.
30. Фактори і закономірності змін професійної працездатності фахівця.
31. Поняття професійного стресу, його причини та усунення.
32. Специфіка втоми та монотонії як несприятливих функціональних станів суб'єкта професійної праці.
33. Професійне вигорання фахівця, його ознаки та детермінанти.
34. Динаміка професійного вигорання.
35. Профілактика і корекція професійного вигорання фахівця.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Баклицький І.О. Психологія праці: підручник / І.О. Баклицький. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/15840720/psihologiya/psihologiya_pratsi_-_baklitskiy_io.
2. Бочелюк В. Й., Зарицька В. В. Психологія: вступ до спеціальності: навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 288 с.
3. Зеер Э.Ф. Психология профессий: учеб. пособ. для студентов вузов / Э.Ф. Зеер. – 4-е изд. перераб., доп. – М.: Академический Проект; Фонд «Мир», 2006. – 336 с.
4. Малхазов О.Р. Психологія праці: навч. посіб / О.Р. Малхазов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://b-ko.com/book_36.html.
5. Сорочан В.В Психологія професійної діяльності / В.В. Сорочан.

Додаткова:

1. Абульханова-Славская К.А. Акмеологическое понимание субъекта // Основы общей и прикладной акмеологии / К.А. Абульханова-Славская. – М.: РАГС, 1995. – С. 85-108.
2. Бодалев А.А. Вершина в развитии взрослого человека характеристики и условия достижения / А.А. Бодалев. – М.: Флинта; Наука, 1998. – 168 с.
3. Головаха Е.И. Жизненная перспектива и профессиональное самоопределение молодежи / Е.И. Головаха. – К.: Наукова думка, 1988. – 144 с.
4. Горелова Г.Г. Кризисы личности и педагогическая профессия / Г.Г. Горелова. – М.: Московский социально-психологический институт, 2004. – 320 с.
5. Деркач А.А. Акмеологические основы развития профессионала / А.А. Деркач. – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭКС», 2004. – 752 с.
6. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. посібник / С.С. Занюк – К.: Либідь, 2002. – 304 с.
7. Иванова Е.М. Психология профессиональной деятельности / Е.М. Иванова. – М.: ПЕР СЕ, 2006. – 384 с.
8. Климов Е.А. Психология профессионала / Е.А. Климов. – М.: Изд-во «Институт практической психологии», Воронеж: НПО «МОДЕК», 1996. – 400 с.
9. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения / Е.А. Климов. – Ростов–на–Дон : Феникс, 1996. – 512 с.
10. Кон И.С. Психология старшеклассника: Пособие для учителей / И.С. Кон. – М.: Просвещение, 1980. – 192 с.

11. Кудрявцев Т.В. Психологический анализ динамики профессионального самоопределения личности / Т. В. Кудрявцев, В. Ю. Шегурова // Вопросы психологии. – 1983. – № 2. – С. 51–59.
12. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. – М.: Междунар. гуманит. фонд «Знание», 1996. – 308 с.
13. Митина Л.М. Личностное и профессиональное развитие человека в новых социально-экономических условиях / Л.М. Митина // Вопросы психологии. – 1997. – № 4. – С. 44–53.
14. Митина Л.М. Психология труда и профессионального развития учителя: Учеб. пособие для студ. выс. пед. учеб. заведений / Л.М. Митина. – М.: Издат. Центр «Академия», 2004. – 320 с.
15. Пилипенко Н. Психологічні особливості самореалізації особистості в умовах професійної кризи / Н. Пилипенко // Соціальна психологія. – 2005. – № 3. – С. 72–79.
16. Пиняева С.Е. Личностное и профессиональное развитие в период зрелости / С.Е. Пиняева, Н.В. Андреев // Вопросы психологии. – 1998. – № 2. – С. 3–10.
17. Поваренков Ю.П. Психология профессионального становления личности: (основы психологической концепции развития профессионализации) / Ю.П. Поваренков. – Курск: Изд-во КГПИ, 1991. – 131 с.
18. Професійна психологія: методологія, методи і практика: зб. наук. пр. / [за заг. ред. Ж. П. Вірної]. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 144 с.
19. Професіоналізм особистості: теоретико-методологічний аспект: Монографія / Під ред. В.Й. Бочелюка. – Запоріжжя: ДУ «ЗІДМУ», 2007. – 248 с.
20. Пряжников Н.С. Психология труда и человеческого достоинства: уч. пособ. для студ. выс. учеб. заведений / Н. С. Пряжников, Е. Ю. Пряжникова. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 480 с.
21. Пряжников Н.С. Психологический смысл труда: учеб. пособ. / Н.С. Пряжников. – М.: Издательство Московского психолого-социального института: Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2010. – 536 с.
22. Психологія особистості безробітного: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 25 трав. 2007 р.) / М-во освіти і науки, Ін-т підготовки кадрів державної служби зайнятості України, [відп. ред. Киричук О. В.]. – К.: Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України, 2007. – 327 с.
23. Психологія професійної діяльності і спілкування / за ред. Л.Е. Орбан, Д.М. Триджука. – К.: Преса України, 1997. – 192 с.
24. Психология среднего возраста, старения, смерти / Под ред. А.А. Реана. – СПб.: «прайм – ЕВРОЗНАК», М.: «ОЛМА-ПРЕСС», 2003. – С. 112–113.

25. Столярчук О.А. Професійна самооцінка майбутнього фахівця: теорія і практика: навч.-метод. посіб. / О.А. Столярчук. – К.: Науковий світ. – 2010. – 103 с.
26. Сыманюк Э.Э. Психология профессионально-обусловленных кризисов / Э.Э. Сыманюк. – М.: МПСИ; Воронеж: НПО «МОДЭК», 2004. – 320 с.
27. Толочек В.А. Современная психология труда: уч. пособ. / В.А. Толочек. – [2-е изд.]. – СПб.: Питер, 2008. – 432 с.
28. Тренинг профессиональной идентичности: руководство для преподавателей вузов и практикующих психологов / [авт.-сост. Л. Б. Шнейдер]. – М.: Изд-во Московского психолого-социального ин-та; Воронеж: МОДЭК, 2004. – 208 с.
29. Фонарев А.Р. Психологические особенности личностного становления профессионала / А.Р. Фонарев. – М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2005. – 560 с.
30. Шадриков В.Д. Проблемы системогенеза профессиональной деятельности / В.Д. Шадриков. – М.: Наука, 1982. – 185 с.